

Lindeni

Výlety po Slovensku

S detmi i bez nich

Eva Obůrková
Martina Antošová

4. aktualizované vydanie

Recepty
na senzačné
výlety

Výlety po Slovensku S deťmi i bez nich

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Eva Obůrková

Výlety po Slovensku – S deťmi i bez nich – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Obsah

1. Recepty na senzačné výlety	5
2. Hrady, zámky a zrúcaniny	6
3. Technické múzeá a pamiatky	18
4. Vojenské a letecké múzeá a pamätníky.....	32
5. Jaskyne, štôlne a banské múzeá	42
6. Vlaky, železničné zaujímavosti a výlety vlakom	60
7. Skanzeny a stredoveké dediny	70
8. Hračky, strašidlá a rozprávky.....	82
9. Zoologické a botanické záhrady.....	96
10. Akvaparky, kúpele a termálne kúpaliská.....	108
11. Výlety loďou	122
12. Pešo do prírody a na rozhľadne.....	128
13. Kuriozity, zaujímavosti a špeciality	148
14. Lanové centrá a bobové dráhy	164

Cenové hladiny (v €:)

○	bezplatný vstup
★	do 3 €
★★	3 – 5 €
★★★	5 – 8 €
★★★★	8 € a viac

Cenová hladina vstupného sa odvíja od základného vstupného pre dospelých, bez uplatnenia zľavy. Niekde uvádzame niekoľko možností; spravidla pri takých objektoch, kde je viacero prehliadkových okruhov alebo samostatne prístupných expozícií.

Sezónnu otváraciu dobu uvádzame na miestach, ktoré možno navštíviť väčšinou od apríla do októbra. Individuálna otváracia doba sa riadi zložitejšími pravidlami, odporúčame vám pred návštevou si ju overiť na niektorom z uvedených kontaktov (telefón, e-mail, web).

Recepty na senzačné výlety

Ak dumáte, kam vyraziť na výlet, aby bol zaujímavý pre vás aj pre vaše deti, alebo hľadáte jednoducho inšpiráciu a praktického radcu, tak práve v tejto knihe nájdete výber tých najlepších slovenských lokalít, ktoré stoja za návštevu, či už cestujete s deťmi, alebo bez nich.

Na nasledujúcich stránkach nájdete takmer 300 tipov a nápadov na celoročné využitie voľného času. Aby ste v záplave zaujímavých miest poľahky objavili presne také, aké najviac zodpovedá vašim predstavám, na to slúži tematické radenie, mapky a register. Pri každej vybranej lokalite uvádzame spoločne s kontaktmi aj informácie o otváracích dobách a cenách vstupeniek v eurách. Veľká mapa a mapka na úvodnom liste každej kapitoly vám pomôžu naplánovať si výlet v určitom regióne. Číslo na mape zodpovedá príslušnému číslu v registri. A v registri si už ľahko vyhľadáte odkaz na príslušnú stránku v knihe.

Nepredkladáme vám tu kompletný zoznam všetkých kúpalísk, hradov a či skanzenov. Vybrali sme pre vás iba osvedčené miesta, ktoré pred vami prešli desiatky rodín, kde sa im páčilo a kde sa ich deti cítili dobre. Prednosť dostali tie miesta, ktoré majú pravidelnú otváraciu dobu, telefonické spojenie a funkčné webové stránky. Ak by ste predsa mali pocit, že sme na niečo zabudli a nejaké pekné miesto ušlo nášmu zraku, napíšte nám svoj tip a my vaše nápady radi zaradíme do ďalších vydání.

Šťastnú cestu, množstvo zážitkov a zábavných i poučných výletov s našou knižkou vám praje

*Eva
Obmirková*

P. S. Poďakovanie, ako vždy, patrí rodinám, ktoré celý rad vybraných miest preliezli a zažili na vlastnej koži, a tiež všetkým deťom v úlohách nadšených pokusných králikov.

Hrady, zámky a zrúcaniny

O Slovensku s miernym zveličením platí, že kam sa pozriete, tam stojí nejaký hrad alebo zámok. Máte pocit, že vás trochu klameme a ponúkame vám málo takých miest? Kdežeby! Skúste si k zoznamu z tejto kapitoly prirátať aj hrady a zámky, ktoré sme zaradili inam – napríklad *kaštieľ Betliar* a jeho rozľahlý park plný romantických stavbičiek a jazierok, *národný žrebčín v zámku Topoľčianky* alebo *múzeum bábkarských kultúr a hračiek na hrade Modrý Kameň*. Pri putovaní *Zádielskou tiesňavou* vás zavedieme až k ruinám Turnianskeho hradu a nesmieme zabúdať ani mestské hrady v *Kremnici* alebo v *Banskej Štiavnici*. Samozrejme, nechceme tým podceňovať vaše cestovateľské skúsenosti a chuť objavovať najrôznejšie zabudnuté hrádky a hrady. Ak sa chcete o niektoré z nich podeliť s ostatnými čitateľmi, napíšte nám!

1 Hrad Devín

Otváracia doba: celoročná, v zime (november – marec) len po stredné nádvorie

Cenová hladina: ★ ★ ★ , v zime ★

Muránska ulica, 815 18 Bratislava

tel.: (0)2 657 301 05

e-mail: hrad.devín@centrum.sk

www.muzeum.bratislava.sk,

www.facebook.com/hraddevin/

Malebná, pamiatkovo upravená zrúcanina najstaršieho historicky doloženého slovenského hradu na skalnatom návrší nad sútokom Dunaja a Moravy, strategická poloha, kde ľudia žili už od mladšej doby kamennej, niekdajšie keltské oppidum, neskôr súčasť rímskeho hraničného obranného systému Limes Romanus a napokon slovanské hradisko. Z obdobia Veľkomoravskej ríše pochádza aj prvá písomná zmienka z roku 864, kedy tu knieža Rastislav s využitím stavieb bývalej rímskej vojenskej stanice založil pevnosť pod menom Dowina (dievča), obľúbené výletné miesto Štúrovcov, zdroj slovenskej národnej hrdozdi – to všetko a ešte o mnoho viac je Devín, zvláštna lokalita iba 10 km od centra Bratislavy v dosahu mestskej dopravy.

Z kamenných hradieb sa otvára pohľad do majestátnych dunajských rovín od Bratislavy cez sútok Dunaja a Moravy do Rakúska, ktoré od Devína oddeľuje iba Dunaj. Hradný kopec je aj chránená krajinná oblasť s výskytom druhohorných skamenelín priamo v hradnej skale a s mnohými vzácnymi druhmi rastlín a živočíchov. Zároveň je to aj jedna z najdôležitejších archeologických lokalít, ako to prezrádzajú zakonzervované základy niektorých starých stavieb a expozícia Mestského múzea v Bratislave v rekonštruovanej

časti Horného hradu. Okrem nej sa v suteréne renesančného paláca konajú krátkodobé výstavy a Devínsky hrad býva dejiskom mnohých kultúrnych podujatí od spomienkových slávností v súvislosti s významnými výročiami až po koncerty a vystúpenia skupín historického šermu. Pre deti je, samozrejme, najzaujímavejšie túlanie sa po rozsiahlej zrúcanine, preliezanie cestičiek, škár a tajomných zákutí, skúmanie hromád materiálu po archeologických výskumoch a na spretenie aj povesti – o Devíne sa ich rozpráva viac než dost! ■

▲ Ak za šera alebo v noci neďaleko zrúcaniny Devína stretnete čiernu kozu, vedzte, že je to jedna z dcérok niekdajšieho hradného pána zakliata za svoju hašterivosť. Dodnes musí obchádzať hradné zrúcaniny a obhrýzať jablonoňové lístie.

▲ Renesančná bašta s cimburím na skalnom výčnelku hradného brala nad sútokom Moravy a Dunaja sa volá Panenská veža. Údajne z nej skočila vo svoj svadobný deň nevesta, keď sa dozvedela, že rodičia zabilí jej milého a chcú ju zavrieť do kláštora. Iná povesť hovorí o stotočných pannách, ktoré bránili hrad až do poslednej chvíle a než by sa vzdali dobyvateľom, zvolili smrť skokom z veže do rieky.

2 Bratislavský hrad

Otváracia doba: celoročná

Cenová hladina: ★ ★ ★

Námestie Alexandra Dubčeka, 812 80

Bratislava

tel.: (0)2 5972 2463, (0)2 204 83 110,

(0)2 204 83 104

e-mail: bratislavskyhrad@snm.sk

www.bratislava-hrad.sk, www.snm.sk

Hrad so štyrmi vežičkami, pripomínajúci prevrátený stôl, je známa dominanta Bratislavy. Vďaka výhodnej polohe nad brodom cez Dunaj bolo skalnaté návršie nad riekou osídlené už pred tisícmi rokov. Oppidum si tu vybudovali Kelti a stálo tu slovanské hradisko, za Mojmirovcov v roku 907 zmieňované ako Brezalauspurch. Neskoršie tu stával románsky hrad, v 13. storočí považovaný za jeden z najspolahlivejších kráľovských hradov. Podobu sídla so štvorhranným pôdorysom získal v 15. storočí za kráľa Žigmunda. Z prestavby sa zachovala Žigmundova brána, ktorou sa dnes prechádza z hradného návršia do historického centra Bratislavy. V polovici 16. storočia, po obsadení juhu Uhorska Osmanmi, sa Bratislava stala korunovačným mestom – pripomeňme si slávne korunovácie v **Dóme sv. Martina** – a hrad bol ďalšou prestavbou prispôbený svojej novej funkcii. V najmohutnejšej juhozápadnej veži boli uložené korunovačné klenoty. Pripomienkou tohto obdobia je aj kópia uhorskej koruny, dar maďarskej vlády Slovensku, ktorú uvidíte v expozícii. Pri prestavbe hradného návršia v rokoch 1635 – 1649 bola Korunná veža vyvážená troma vežami v rohoch štvorhrannej stavby a obransnosť hradu znásobili

▲ Deň 28. máj 1811 je v dejinách Bratislavského hradu zapísaný smolne čiernym písmom. Dnes sa už asi nedozvieme, či požiar spôsobil neopatrný vojak, slúžka, zatúlaná iskra alebo mačka, ktorá zhodila sviečku zo stola. Oheň sa bleskovo šírila z letnej jazdiarne na ďalšie budovy. Podľa dobových svedectiev bolo vraj požiar vidno na kilometre ďaleko, a keď horela strecha hlavného paláca, plamene šlahali do výšky niekoľko desiatok metrov. Všetka snaha o skrotenie besniaceho živlu vyšla nazmar, prispel k tomu aj vietor, ktorý žeravé uhlíky rozniesol do podhradia. Požiar sa šírila mestom ako lavína a spôsobil katastrofu. Za tri dni zorelo do tla 77 domov, päť pivovarov a radnica. Z hradu zostali čierno očadené obľudné ruiny, ktoré strašili nad Bratislavou ďalších 150 rokov. Za obnovu hradu sa zasadzovali bratislavskí umelci, medzi nimi maliar a spisovateľ Janko Alexy. S opravami sa začalo až po roku 1955. Chýbali plány z minulých adaptácií, dobových obrazov sa zachovalo málo, skôr než o rekonštrukcii sa dá hovoriť o novostavbe. Hradný palác bol slávnostne otvorený v roku 1968, keď bol na Bratislavskom hrade podpísaný zákon o československej federácii. Udalosť dnes pripomínajú tri lipy, zasadené neďaleko veľkomoravskej baziliky v južnom rohu východnej terasy.

bastióny. Po ústupe Osmanov hrad stratil obrannú funkciu a pribudli na ňom účelové barokové stavby vrátane terasovitých záhrad. Pri rokokovej prestavbe za cisárovnej Márie Terézie vzniklo čestné nádvorie. V roku 1811 vypukol na hrade ničivý požiar, z ktorého sa Bratislava spamätávala viac ako stopäťdesiat rokov. Dnes môžete vidieť hrad v celej jeho takmer pôvodnej kráse vrátane oranžérie a barokovej záhrady. Bratislavský hrad slúži na reprezentačné účely a sú tu umiestnené zbierky Historického múzea, pobočky Slovenského národného múzea. Expozície rôzneho zamerania dokumentujú históriu objektu, mesta

a celého Slovenska od stredoveku po súčasnosť. Z Korunnej veže sa otvára pekný výhľad na Bratislavu a okolie. ■

3 Hrad Červený Kameň

Otváracia doba: celoročná

Cenová hladina: ★ ★ ★

Hrad Červený Kameň, 900 89 Častá

tel.: (0)33 690 58 03, (0)33 245 51 03

e-mail: objednavkymck@gmail.com

www.hradcervenykamen.sk, www.snm.sk

V Malých Karpatoch kedysi stávalo mnoho stredovekých strážnych hradov. Jeden z nich spolu s panstvom odkúpila v roku 1535 rodina Fuggerovcov z nemeckého Augsburgu. Známi finančníci a obchodníci svoje sídlo búrali, upravovali, prestavovali a vylepšovali tak dlho, až sa zmenilo na renesančnú pevnosť s unikátnymi, nemiernie rozsiahlymi pivnicami,

ktoré slúžili ako obchodné sklady. Impozantné podzemie sa bude páčiť obzvlášť menším deťom, určite viac ako klasické interiéry so zbierkami barokového a empírového nábytku, ktoré sú súčasťou zbierok Slovenského národného múzea. Expozícia bytovej kultúry od 16. do začiatku 20. storočia tiež má čo ponúknuť. Či už galériu s portrétmi významných panovníkov a šľachtických rodín, sallu terenu, bohato vyzdobenú vodnými motívmi z roku 1656, alebo barokovú lekárňu, ktorá bola v prevádzke až do 19. storočia. Malých aj veľkých chlapcov poteší expozícia vývoja vojenskej techniky s historickými zbraňami z obdobia od 15. do prvej polovice 19. storočia. ■

▲ Fontána s jeleňom pripomína šľachtický rod Pálfiocov, ktorým hrad patril od roku 1588 až do roku 1945. Pod ich starostlivou rukou sa Červený Kameň zmenil na pohodlnú renesančno-barokovú rezidenciu so štyrmi náročnými baštami. K jedinému obytnému fuggerovskému krídlu nechali Pálfiovci pristavať ešte tri ďalšie, dali vyzdobiť a vysvätiť novú kaplnku, zriadili lekárňu a nádhernú sallu terenu. V predhradí vznikli koniarne a jazdiareň, krčma, kováčska dielňa, ovocná záhrada s cudzokrajnými drevinami, skleník a hospodárske a administratívne budovy.

Čo ešte môžete vyskúšať a zažiť na Červenom Kameni?

- V stromoradi pred zámokovou bránou žije hromada králikov – nie sú síce krotké, ale ľudí sa veľmi neboja.
- Od polovice mája do konca októbra denne okrem pondelka môžete navštíviť sokoliarsky dvor Astur a pokochať sa leteckou akrobaciou dravých vtákov. Viac informácií nájdete na stránkach www.astur.sk.
- Oblíbenou atrakciou sú nočné prehliadky a ďalšie akcie: koncerty v Rytierskej sále, remeselnícke trhy, augustová Červenokamenská púť alebo vianočné scénické prehliadky.
- Milovníkov vína z Malých Karpát poteší hradná vinotéka.
- Občerstvenie ponúka reštaurácia Taverna pod baštou vedľa vstupu do hradného areálu a počas hlavnej sezóny aj kaviareň na nádvorí.

4 Hrad Čachtice

Otváracia doba: sezónna/individuálna

Cenová hladina: ★ ★

e-mail: hrad@catchice.sk

www.catchickyhrad.eu

Nebyť grófkou Alžbety Bátorhyovej, bol by Čachtický hrad iba jednou z pôvabných slovenských zrúcanín. Ale krvavá povest' niekdajšej hradnej panej robí svoje a k bielym ruínám s pekným výhľadom na Malé Karpaty sa nadšene

škriabu návštevníci vrátane rodín s deťmi a skúšajú vysnoriť v rozvalinách tajuplnú atmosféru a vyľúštiť tajomstvo príbehu, ktorý sa odtiaľto už po štyri storočia šíri do sveta. Stretnete tu naozaj kadekoho – obyčajných výletníkov, lovcov úžasných fotiek aj bandu šialencov s prútkami a s čudným prístrojom so zvončekmi, ktorí usilovne pátrajú čertvie po čom. Mimochodom, táto tlupa zaujala deti viac než strašidelnosť opatrne prerozprávaneho príbehu o krvi a historických otáznikoch (o ktorých si historici myslia svoje) a pustili sa do nadšeného prenasledovania čudných hladačov po všetkých kútoch hradu.

Pre takých, ktorí nepoznajú fakty, je pri bráne informačná tabuľa, plná pikantných a dosť nechutných podrobností. Dozviete

sa z nej však aj jednu zásadnú informáciu: najznámejšia obyvateľka hradu, smutne preslávená vraždami mladých dievčat, sa na hrade pričasto nezdržovala. S manželom Františkom Nádašdym žila prevažne v Bratislave, v Budapešti a vo Viedni, na zámkoch Vranov a Čičava, v maďarskom Sárváre, na rakúskom zámku Deutschkreutz a na iných miestach, a ak už do Čachtíc zavítala, bývala v kaštieli v dedine (z ktorého sa nezachovalo takmer nič). A práve tam bola tiež 29. decembra 1610 zatknutá. Na Čachtickom hrade potom Alžbeta Báthoryová prežila posledné štyri roky života v domácom väzení a za jeho mŕmri 21. augusta 1614 aj zomrela. Vtedajšiu podobu hradu si môžete prezrieť na modeli v **Parku miniatúr Matúšovho kráľovstva**

v neďalekom **Podolí**. Z dnešnej zrúcaniny toho príliš veľa nevyčítate. V roku 1708 pri dobývaní vojskami Františka Rákociho hrad vyhorel, a to bol začiatok jeho konca. Zrúcanina je plná strašidiel – po nociach ju obchádzajú príznaky umučených dievčat – a pokladov – ak vás kolísali v kolíske z dreva čerešne, ktorá vyrástla na ruinách hradu, máte nádej, že ich získate...

🔍 **Ako sa tam dostanete:** Leniví lovci senzácií, ktorí bez auta nespriavia krok, s obľubou využívajú úzku asfaltku z čachtického rínku až k parkovisku pod hradom. Ak chcete ísť pešo, zvolte výstup na hrad chodníkom z dediny Višňové. Začiatok je síce strmší, ale vyhnete sa uskakovaniu z cesty do žihľavy pred bezohľadnými vodičmi. ■

5 Hrad Beckov

Otváracia doba: sezónna
 Cenová hladina: ★★,
 víkend so sprievodným programom ★★★
 Beckov 180, 916 38 Beckov
 tel.: (0)32 774 27 27
 e-mail: info@hrad-beckov.sk
www.hrad-beckov.sk

Niekdajší gotický strážny hrad z 13. storočia, ktorý mal chrániť západnú hranicu Uhorska, si akiste všimne každý, kto cestuje údolím Váhu. Beckov sa vypína na 70 m vysokej vápencovej skale nad rovinami kúsok od rieky a uvidíte ho z obrovskej diaľky; už preto si ho nemôžete popliesť so žiadnym iným slovenským hradom. Pri pokladni dostanete plánik hradu s vysvetlivkami a môžete sa vydať na samostatnú prehliadku, možné sú ale aj prehliadky s výkladom. Zvyšky palácov, veží, klenieb a okien prezrádzajú, že Beckov nebol len obyčajný

Verte-neverte, dôstojný Beckov vraj získal meno podľa šaša! Hrad mu vraj postavil jeho pán, poľský veľmož Ctibor zo Ctiboríc, ale jeho vlastné dielo sa mu tak zapáčilo, že si hrad od šaša zasa kúpil – vraj „za toľko zlata, koľko ho uniesie na chrbte“. Šašo Becko mal iba jedinú podmienku – aby hrad navždy niesol jeho meno. ▲

hrad, ale nedobytná pevnosť, na ktorej si kdekto vylámal zuby. Hrad dokonca v roku 1599 odolal aj tureckému obliehaniu! Napokon ho však zničila séria požiarov.

V posledných rokoch prešiel Beckov výraznou rekonštrukciou,

na posedenie láka hradná kaviareň s čítárňou a navyše pod hradom objavíte múzeum, približujúce jeho dejiny. Páčiť sa vám budú aj tradičné podujatia, napríklad Tekvicový festival alebo turnaj v lukostrelbe. ■

6 Trenčiansky hrad

Otváracia doba: celoročná

Cenová hladina: ★ ★ ★

912 50 Trenčín

tel.: (0)32 743 56 57

e-mail: hrad@muzeumtn.sk

www.muzeumtn.sk, www.trencin.sk

Hrad bol postavený v 11. storočí na mieste veľkomoravského hradiska. Neskôr ho rod Zápoľských prestaval na pohodlné feudálne sídlo. Trenčín sa preslávil predovšetkým ako rezidencia „Pána Váhu a Tatier“, Matúša Čáka Trenčianskeho, ktorý odtiaľto vládol podrobeným oblastiam.

Na hrad vás privedú „farské“ drevené schody. Priechod do areálu strážia dve kruhové opevnené vežičky. Ak nechcete navštíviť hradné interiéry s expozíciami Trenčianskeho múzea a stačí vám prehliadka vonkajších priestranstiev, nemusíte platiť vstupné. Na malej plošine na úpätí hradných múrov, ktoré v minulosti

tvrdšie odolávali útokom, sa počas leta konajú rytierske turnaje a iné akcie. Tu nájdete aj takmer 80 m hlbokú Studňu lásky s príbehom o láske tureckej zajatkyni Fatimy a Omara. Za návštevu stojí delová bašta, hladomorňa, niekoľko palácov a predovšetkým Matúšova veža, odkiaľ je nezabudnuteľný výhľad do doliny Váhu a na Biele Karpaty. Zvláštnu atmosféru majú večerné prehliadky

Kým sa vypravíte na Trenčiansky hrad, zastavte sa v hoteli Elizabeth. Je to jediné miesto, odkiaľ si z terasy môžete prezrieť preslávený rímsky nápis na hradnej skale. Prekvapivo malá nenápadná doska z roku 179 n. l. hovorí o légiách legendárneho rímskeho cisára Marka Aurélie, ktoré si pod strmou skalou zriadili vojenský tábor Laugaricio. Na mieste vojenského tábora neskôr vyrástol Trenčín. ▼

hradu so sprievodcom, s výhľadmi na nočný Trenčín a na riekou Váh. A s deťmi rozhodne nezapodnajte navštíviť **Mestskú vežu** s jej smutne bijúcimi hodinami a **vodníka**. Že neviete, o čo ide? Tým skôr ho musíte vidieť na vlastné oči! ■

7 Zámok Bojnice

Otváracia doba: celoročná

Cenová hladina: ★ ★ ★ ★

Zámok a okolie 1, 972 01 Bojnice

tel.: (0)46 543 06 33, (0)46 543 06 24

e-mail: rezervacie@bojnicecastle.sk

www.bojnicecastle.sk

Romantický zámok s arkiermi, balkónmi, špicatými vežami a zubatým cimburím, ktorému dal dnešnú neogotickú podobu gróf Ján František Pálfi na prelome 19. a 20. storočia prestavbou podľa francúzskych vzorov, najskôr poznáte z rozprávok (Šialene smutná princezná a iné). Na Slovensku patrí medzi najnavštevovanejšie, a nemožno sa čudovať, pretože v tesnej blízkosti

▲ Pred hlavným vchodom do zámku Bojnice stojí viac než 700 rokov stará lipa, pod ktorej rozložitou korunou usporadúval kráľ Matej Korvín veselé hostiny. Už vtedy, v druhej polovici 15. storočia, to bol mohutný strom! Traduje sa, že ju zasadil sám pán Váhu a Tatier, Matúš Čák Trenčiansky.

leží najstaršia slovenská **zoológická záhrada a termálne kúpalisko**, v letných mesiacoch môžete navštíviť **Múzeum praveku v Prepoštskej jaskyni** a vystúpenia **sokoliarov**, keď nad vašimi hlavami poletujú supy, sokoly alebo sovy.

Pri prehliadke interiérov uvidíte okrem štýlového historického nábytku, porcelánu, obrazov a bytových doplnkov aj niekoľko skutočných unikátov, napríklad vzácny Bojnický oltár,

8 Hrad Strečno

Otváracia doba: sezónna
Cenová hladina: ★★ ★
Hradná 1, 013 24 Strečno
tel.: (0)41 569 74 00
e-mail: muzeum@pmza.sk
www.pmza.sk/hrad-strecno/

dielo florentského majstra Narda di Cione z druhej tretiny 14. storočia alebo vyrezávaný Anjelský strop v Zlatej sále, ozdobený lístkami pravého zlata. Ďalšími atrakciami sú Turecká sála, kvaplová jaskyňa, ktorá sa nachádza 26 m pod úrovňou hradného nádvorja, a napokon aj hrobka so záhadným sliacim náhrobkom grófa Pálfiho.

Ak sa o záhadách Bojnického zámku chcete dozvedieť viac, užite si večerné prehliadky pri svetle

Medzi Žilinou a Martinom, kde sa rieka Váh prediera pohorím Malá Fatra, oproti sebe na skalách stoja dve stredoveké pevnosti – Starý hrad a Strečno. Starý hrad je voľne prístupná, horšie dostupná a divo romantická zrúcanina. Naproti tomu Strečno, založené v polovici 14. storočia, je zrekonštruované, pamiatkovo upravené a prispôbené pre pobyt návštevníkov natoľko, že skalní milovníci dávnej histórie prskajú od nevole. Strečno, kedysi hrdý symbol feudálnej moci stredného Považia, na rozdiel od iných nezničil požiar. Koncom 17. storočia po potlačení povstania Imricha Tököliho bolo Strečno ako „hniezdo rebelov“ z rozhodnutia cisára Leopolda sčasti zbúrané. Zrúcanina sa stala

◀ Chcete počuť zaujímavosť či klebetu? Jedna by tu bola, a pekne stará! V roku 1689 noví majitelia prečesávali Strečno v nádeji, že nájdu poklad. Prenikli aj do hrobky v hradnej kaplnke. V nej objavili rakvy niekoľkých hradných pánov, medzi nimi ostatky najznámejšieho majiteľa hradu uhorského palatína Františka Vešeléniho a jeho prvej manželky Žofie. Vešeléni si vedel dobre vybrať – jeho druhá manželka bola známa ako Muránska venuša. Tú prvú, Žofiu, prezývali „Svätica zo Strečna.“ Prerušila jej zbožnosť a dobročinnosť a hovorí sa, že pre pomoc chudobným a ľuďom v núdzi často zabúdala aj sama na seba. V roku 1644 vo svojich tridsiatich piatich rokoch podľahla tuberkulóze. Aké bolo prekvapenie (a zrejme aj zdesenie) hľadačov pokladov, keď po toľkých rokoch našli jej telo v hradnej krypte takmer neporušené! Žofia bola neskôr pochovaná v kostole v blízkej Tepličke nad Váhom, kam sa za ňou doteraz vydávajú veriaci.

Na Bojnickom zámku sa pravidelne konajú rôzne zaujímavé podujatia, napríklad stretnutia detí s ríšou rozprávok na festivale Rozprávkový zámok (dva predĺžené víkendy v druhej polovici júna), Svätý Mikuláš alebo Vianoce na Bojnickom zámku so živým betlehemom.

mesiaca, pochodní a sviečok, keď sú sprievodkyne prezlečené za princeznú a na návštevníkov striehnu duchovia a strašidlá. ■

oblúbeným cieľom výletníkov a ich časté návštevy narušali statiku ruiny a súdržnosť hradného brala. Dnes sa tu môžete voľne prechádzať, kochať sa výhľadom z hlavnej veže, navštíviť stálu expozíciu mapujúcu dejiny hradu a okolitého kraja alebo niektorú z množstva akcií pre deti a dospelých. Na hrade sa konajú výstavy umení rôznych žánrov, v lete spestrujú prehliadky hradu šermiari, sokoliari a remeselníci, oblúbené sú i nočné prehliadky a letná hradná škola pre deti s vyučovaním historických remesiel, stretnutia umeleckých kočov, drotárov a beh do hradných schodov. Vyvrcholením leta bývajú pravidelné augustové Hradné hry Žofie Bosniakovej. ■

9 Kaštieľ Svätý Anton

Otváracia doba: celoročná

Cenová hladina: ★★★★★

969 72 Svätý Anton 291

tel.: (0)45 691 39 32, (0)91 887 70 62

e-mail: info@msa.sk

www.msa.sk

Neskorobarokový kaštieľ ležiaci kúsok od Banskej Štiavnice môže vaše deti naučiť aspoň trochu počítať: legenda totiž hovorí, že sa pri jeho stavbe uplatnila symbolika kalendára a úplne nový zámok mával štyri vchody (ročné obdobia), dvanásť komínov (počet mesiacov v roku), päťdesiatdva izieb (počet týždňov v roku), sedem arkád (počet dní v týždni) a 365 okien, ako je dní v roku. Schválne, či niečo z toho stále platí?

Bohato zariadené interiéry odzrkadľujú okázalý životný štýl,

vkus a záľuby rodov Koháriovcov a Coburgovcov, múzeum má stálu poľovnícku expozíciu s preparátmi a diorámami zvierat, avšak možno ešte lepšia je pre deti prechádzka zámockým parkom s rybníčkami, jaskynkou, altánmi a mnohými romantickými mostíkmi a zárukami s lavičkami. Ak vyjdete parkom až hore do lesa, natrafíte na cestu, ktorá sa krúti po úbočiach

Štiavnických vrchov a lemuje ju úzky vodný náhon s akvaduktmi. Zachovaný vodný systém meria niekoľko kilometrov a privádza do jazierok, vodopádov a vodných kaskád v zámockom parku vodu z Kolpašského potoka. Prechádzka pozdĺž neho zvädza štuplíkov k vodným hrám, pre istotu si pre nich pribalte náhradné oblečenie. ■

10 Hrad Čabraď

Volne prístupná lokalita

Zatiaľ čo pri pohľade z diaľky budete môcť hovoriť o šťastí, keď z hradu Čabraď uvidíte kúsok steny, pri pohľade zblízka zasnete, ako sa pred vami mohol tak dokonale schovávať. Tajomná zrúcanina sa ukrýva v hlboko zarezaných údoliach rieky Litavy a jej mnohých prítokov, v lesoch, kde možno nestretnete živú dušu. Úchvatné je tu všetko: romantické okolie, cesta na hrad ako vystrihnutá z historického románu, machom obrastená hrobka v podhradí a napokon i samotný hrad, ktorý starostlivo a s láskou rekonštruujú členovia združenia Rondel – „...aby jedna jedinečná pamiatka definitívne nezanikla a nestratila sa z našich dejín. Zbierame čriepky z jeho histórie, spájame ich do príbehu

tak, ako sa snažíme bojovať o zachovanie každého kameňa z jeho muriva.“

Hrad je volne prístupný, a ak nechcete zablúdiť, naštudujte si cestu k nemu na stránke www.rondel.sk.

Cestou sa ešte môžete zastaviť pri zrúcanine kláštora v neďalekom Bzovíku, ktorý je prístupný počas celého roka okrem zimných mesiacov, keď ho obec v prípade zlého počasia uzatvára. ■

▲ Oravský hrad, prvýkrát zmienený v roku 1267, kedysi strážil cestu do Poľska.

11 Oravský hrad

Otváracia doba: celoročná
Cenová hladina: ★★ ★, ★★ ★ ★
027 41 Oravský Podzámok
tel.: (0)43 581 61 51
e-mail: rezervacie@oravskemuzeum.sk
www.oravskemuzeum.sk

Nemá zmysel dohadovať sa, ktorý slovenský hrad je najkrajší, najtypickejší a najznámejší, ale pravdou je, že ak sa povie hrad, kde kto si predstaví práve ten Oravský. Je to hrad, ako má byť – rozsiahly, zachovalý, vystavaný na viac než 100 m vysokej vápencovej skale, s množstvom vežičiek, terás, bášť, priechodov a schodísk. Ani odhalené statické narušenie a vynútené opravy niektorých budov neodradia turistov, aby sa každoročne šplhali po strmých schodiskách. A kto vyjde až na hornú Citadelu, odkiaľ sa otvára úchvatný výhľad na dolinu Oravy s pozadím **Roháčov**, bude mať na konte 880 schodov! Dobrým tréningom pre taký výkon je návšteva niektorej jaskyne, hoci **Belianskej**, **Harmaneckej** alebo **Demänovskej jaskyne slobody**.

Hrad láka oveľa viac návštevníkov, než kolkí sa k nemu nakoniec vypravia, pretože máločo dokáže slabšie povahy odradiť viac ako poriadny kopec. Podľa niektorých prameňov je sídlo so svojou nadmorskou výškou 935 m vôbec najvyššie položený hrad na Slovensku, podľa iných je až tretí v poradí. Keď už sme pri tých číslach, kedysi to býval tretí najrozsiahlejší hrad Slovenska. Skala, na ktorej stojí, je súčasťou Muránskej planiny Spišsko-gemerského krasu. Počas 18. storočia hrad dva razy vyhorel a od tej doby ho nikto neopravil, takže jediným

Oravský hrad kombinuje všetky štýly od románskeho cez renesanciu až po neogotiku, a pretože ho vystavali odhora dolu, najstaršia časť je až celkom hore – vojenská pevnosť Citadela, postavená v druhej polovici 13. storočia, je prilepená na vrchole skalných útesov ako orlie hniezdo. Než sa k nej ale dostanete, prejdete Dolným, Stredným a Horným hradom, niekoľkými palácmi, hradnou kaplnkou (do niektorých objektov si musíte priplatiť drahšie vstupné) a celým radom reprezentačných miestností. Pastvou pre detské oči sú predovšetkým prírodovedné exponáty, iné expozície sú venované archeológii, etnografii a historickým zbraňam. Bežné prehliadky ozvlášťujú historický šerm, dobová hudba a „letecké prehliadky“ dravcov. Ak si chcete Oravský hrad naozaj užiť, skúste sa sem vypraviť na nočné strašidelné prehliadky hradu, na jarmok remesiel alebo na akciu Rozprávkový hrad, plnú víl, drakov a ďalších rozprávkových bytostí, ktorá sa koná každoročne ako oslava Medzinárodného dňa detí.

Upozornenie: Kto sa bojí výšok, pre toho bude výstup na Citadelu „bobríkom odvahy.“ ■

zachovalým objektom je vstupná veža s bránou, fragmentmi obvodových múrov a zvyšky stavieb – a či skôr ich zrúcanín a základov – sa schovávajú aj v lese a v náletových kroviskách.

História Muránskeho hradu je pestrá a plná úžasných hrdinov – žil tu lúpežný rytier Matej Baša, popravený v roku 1549, aj povestná Mária Sečiová, ktorú pre jej krásu volali Muránska venuša. Za Rákociho povstania údajne pomohla dobyvateľom hradu na čele s kapitánom a budúcim uhorským palatínom Františkom Vešelénim, a ten si ju hneď aj vzal

12 Muránsky hrad

Volne prístupná lokalita
www.muran.sk/muransky-hrad.html

za svoju druhú manželku. V dobách, kedy tu očarujúca kráska žila, bol Muránsky hrad prepychové sídlo a odohrával sa v ňom čulý spoločenský život uhorskej šľachty. Množstvo legiend obostiera aj vrch Cigánka, na ktorom hrad stojí – podľa jednej verzie odtiaľ lakomý hradný pán zhodil starú žobravú cigánku, podľa druhej nebol pán lakomý a cigánka nebola

stará, tretia verzia hovorí, že tu vojenský kapitán zabil svoju nevernú cigánsku milú... vyberte si sami.

❓ Ako sa tam dostanete:

Šesť kilometrov dlhá trasa, ktorá spája rínoček v obci Muráň s hradom, zdoľáva prevýšenie takmer 600 m. Pretože je vedená ako náučný chodník, môžete oddychovať pri každej tabuli a únavu zamaskovať hladom po informáciách.

Chodník vedie lesným terénom, cez korene a kamene, miestami je pomerne úzky. Dlhšia, ale pohodlnejšia je asfaltka, ktorá vás dovedie až na rázcestie hradu Muráň – horáreň (843 m). Tá istá horáreň slúži počas hlavnej sezóny ako turistická chata s ponukou ubytovania a občerstvenia, k hradu vás odtiaľ privedie zelený náučný chodník. ■

13 Kaštieľ Markušovce

Otváracia doba: celoročná
 Cenová hladina: ★ ★
 Michalská 59, 053 21 Markušovce
 tel.: (0)91 774 63 39
 e-mail: kastiel@muzeumspisa.com
www.muzeumspisa.com

Elegantný kaštieľ s upraveným parkom a letohrádkom Dardanely stojí za návštevu, aj keď už naozaj nie ste zvedaví na expozície historického nábytku v interiéroch. Pôvodne renesančný kaštieľ nechal prestavať v rokokovom slohu Wolfgang Farkaš Mariássy v druhej polovici

▲ Len máloktorý hrad či zámok dokáže opticky klamať ako ten v Markušovciach. Hoci vyzerá ako dvojposchodový, má iba jedno poschodie; okná v hornom pása sú slepé.

18. storočia. Dnes patrí k tomu najlepšiemu, čo môžete na Slovensku z rokokovej architektúry vidieť.

Zámok obklopuje terasovitý francúzsky park, perlu ktorého je letohrádko Dardanely. ■

14 Hrad Stará Ľubovňa

Otváracia doba: sezónna
 Cenová hladina: ★ ★ ★ ★
 Zámocká 22, 064 01 Stará Ľubovňa
 tel.: (0)52 43 220 30, (0)910 340 050
 e-mail: info@hradlubovna.sk
www.hradlubovna.sk

Niekdajšia kráľovská pohraničná pevnosť pripomína rozprávkový hrad nielen zďaleka, ale aj pri pohľade zblízka – sprievodkyne v dlhých šatách tu vyzerajú ako princezné, okoloidúcich láka dobová hudba, spod hradieb sem dolieha rinčanie zbraní z **vojenského tábora** a priamo pod renesančnou pevnosťou leží pôvabný

skanzen so zhlukom rozprávkových chalúpok.

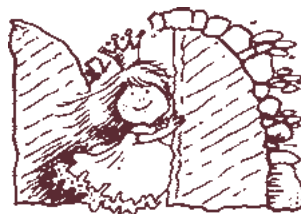
V roku 1412 sa tu stretli korunované hlavy Žigmund Luxemburský a Vladislav II. Jagelonský a podpísali

zálohovú zmluvu na hrad a na trinásť spišských miest za pôžičku 37 000 kóp českých grošov. Vďaka nej sa hrad ako centrum zálohovaného územia dostal na 360 rokov

pod poľskú správu. V rokoch 1655 až 1661, počas vpádu Švédov do Poľska, boli na Ľubovnianskom hrade uchovávané poľské korunovačné klenoty a uchýlil sa sem aj sám poľský kráľ Kazimír. Okrem expozícií dejín hradu, dobového bývania a života posledných majiteľov, poľskej rodiny Zamoskyovcov, môžete sa tešiť na

expozíciu remesiel a cechov, na zbierku vozov a saní, na rozsiahle podzemné chodby, na vyhlídku z hradnej veže a na množstvo zaujímavostí, ktorými vám sprievodcovia spestríajú výklad o dávnej aj nedávnej histórii. V lete hrad oživa rozprávkovými divadelnými predstaveniami, vystupujú tu šermiari a sokoliari. Každoročne začiatkom

júna sa na hrade konajú rozprávkové podujatia s pesničkami, v auguste zasa hradné slávnosti. ■

15 Spišský hrad

Otváracia doba: sezónna

Cenová hladina: ★ ★ ★ ★

tel.: (0)53 454 13 36, (0)53 451 27 86

e-mail: info@spisskemuzeum.com

www.spisskyhrad.com, www.snm.sk

Zážitok, na ktorý sa nezabúda – to je prvé stretnutie so Spišským hradom. Kráľ slovenských šľachtických sídiel je veľkolepý a nesmierne rozľahlý. Jeho travertínové biele steny splyývajú so skalnými útesmi. Je považovaný za najväčšiu stredoeurópsku pevnosť a v roku 1993 ho zaradili medzi pamiatky UNESCO spolu so **Spišskou Kapitulou**, Kostolom Ducha Svätého v Žehre a chránenými travertínovými územiami Dreveník a Sivá Brada. V roku 2009 pribudla do tohto zápisu aj **Levoča** a Dielo Majstra Pavla a oficiálny názov celej lokality UNESCO sa zmenil na Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia.

Na štyroch hektároch uvidíte torzá staveb od 13. do 18. storočia. Posledným majiteľom Čákiom sice hrad patrila až do roku 1945, ale opustený bol už dávno predtým, po požári v roku 1780. O jeho obnovu sa kvôli astronomickým finančným nákladom nikdy nikto nepokúsil.

Najstaršiu časť hradu tvorí okrúhla strážna veža a trojpodlažný románsky palác z 13. storočia, stojaci na najvyššom bode travertínovej

▲ Viete, kde nájdete najväčšiu slovenskú sochu? Na svahu pod Spišským hradom, kde sa na ploche jedného hektára rozprestiera originálne dielo austrálskeho sochára Andrewa Rogersa. Nízke kamenné múry kopírujú obrázok koňa z keltskej mince nájdennej na Spiši, originál ktorej je vystavený v hradných interiéroch. Socha koňa je súčasťou Rogersovho projektu Rytmus života, ktorý by mal zahŕňať dvanásť obrích sôch po celom svete.

skaly. Sám palác prístupný nie je, ale v okolitých upravených interiéroch a na terasách sú inštalované expozície Slovenského národného múzea, respektíve jeho pobočky Spišského múzea v Levoči, venované archeologickým výskumom. Horný hrad si môžete prejsť sami alebo so sprievodcom, prehliadka Dolného hradu s rekonštruovanými úsekmi hradobného múru a pevnostky z 15. storočia je samostatná. A ak je vám aj týchto naj málo, môžete pokračovať po náučnom chodníku Sivá Brada-Dreveník, na ktorom objavíte aktívny výver minerálky na rodiacej sa travertínovej kope pri kaplnke v Sivej Brade a skalné mesto Dreveník, najväčšie travertínové územie Slovenska, rozdelené do dvoch častí s príznačnými

▲ Medzi pamiatky UNESCO patrí aj neďaleký gotický Kostolík Ducha Svätého v obci Žehra so zvláštnou cibulovitou kupolou. Interiér je vyzdobený freskami zo 14. a 15. storočia. Bohužiaľ, ak nájdete kostol zatvorený, informácie, kde hľadať kľúče, sa Istivo dozviete až hore pri kostole po zdolaní viac ako 100 schodov od malého parkoviska v centre obce.

názvami Raj a Peklo s neobvyklým krasom, mnohými neprístupnými jaskyňami a s množstvom vzácných rastlín a živočíchov. Na skalách Dreveníka stávalo aj hradisko, predchodca Spišského hradu.

❗ **Upozornenie:** Hradné cesty sú na niektorých miestach značne strmé a travertín sa kľže aj za suchého počasia, preto aj tu pamätajte na vhodnú obuv.

❓ **Ako sa tam dostanete:** K hradu sú dva možné prístupy – buď smerom od obce Spišské Podhradie cestou cez Dolný hrad, alebo zo severu po odbočke z hlavnej cesty medzi Prešovom a Levočou. V oboch prípadoch vás samozrejme, neminie výstup do kopca. ■

▲ Kaštieľ Strážky

Navštívte tiež...

- *voľne prístupnú zručaninu hradu Plaveč, ktorý stával na miernom návrší nad rovnomennou dedinou pri ceste z Prešova do Starej Ľubovne. Bol postavený ako pohraničná pevnosť na sklonku 13. storočia, dodnes sa zachovali zvyšky vysokých múrov obytného paláca a delové bašty.*
- *kaštieľ Strážky, ktorý patrí k architektonickým perlam Spiša. Dnešná podoba je výsledkom stavebného vývoja od neskoréj gotiky cez renesanciu až po barokovo-klasicistické úpravy. Slovenská národná galéria tu zhromaždila zbierky historického nábytku a obrazov šľachtických rodín, ale aj diela významného maliara prelomu 19. a 20. storočia Ladislava Mednyánszkeho. Kaštieľ v Strážkach je jediným miestom na Slovensku, kde je prezentovaná stála expozícia. Výlet môžete zakončiť prechádzkou v anglickom parku. Viac informácií nájdete na www.sng.sk.*
- **zámok Smolenice** *budete míňať na výlete do jaskyne Driny. Bol postavený v 14. storočí ako posledný zo strážnych hradov v priemysloch Malých Karpát. Dnešný zámok je historizujúca novostavba prevažne z prvej polovice 20. storočia. Sídlo obklopené rozsiahlym parkom slúži ako kongresové centrum Slovenskej akadémie vied, ale od mája do septembra je otvorené aj pre verejnosť. Viac informácií nájdete na stránkach www.kcsmolenice.sav.sk.*
- **monumentálny zámok Holič**, *obklopený dvojíťm hradobným systémom a priekopami, niekdajšie reprezentatívne letné sídlo cisárovnej Márie Terézie. Napriek dlhoročnému zanedbávaniu a rozsiahlemu poškodzovaniu, ktoré zámok utrpel počas 20. storočia, je objekt v letných mesiacoch prístupný a konajú sa v ňom najrôznejšie kultúrne podujatia. Ak chcete navštíviť povestné podzemné chodby, získate viac informácií na stránke www.holic.sk.*

Spišská Kapitula

www.spiskyhrad.com/lokalita/spiska-kapitula/

Dominantou Spiša sú dva kopce. Na jednom stojí ako symbol svetskej moci Spišský hrad, na druhom Spišská Kapitula, symbol moci duchovnej. Medzi nimi sa rozprestiera mestčko Spišské Podhradie. Spišská Kapitula, ohradené cirkevné mestčko, je niečo ako slovenský Vatikán. Od roku 1776 tu sídlí Spišské biskupstvo a v niekoľkých uličkách Kapituly nájdete výhradne obydlia kňazov. Dominantou areálu je Katedrála sv. Martina s dvoma vežami a s niekoľkými neskorogotickými oltármi. Najväčšou vzácnosťou je tu preslávený leo albus, biely travertínový lev z 13. storočia, jedna z mála zachovaných románskych plastík na Slovensku.

